

załącznik do uchwały nr 41/2024
Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Lublinie
z dn. 23 września 2024 r.

Strategia Działania
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Lublinie na lata 2025-2028

wrzesień 2024

Spis treści

I. Streszczenie	3
II. Uwarunkowania	3
II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii.....	3
II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy.....	5
II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi	5
III. Diagnoza strategiczna	6
III.1 Potencjał finansowy	6
III.1.1 Stan Funduszu	6
III.1.2 Przychody	6
III.1.3 Koszty	7
III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska	8
III.2 Potencjał organizacyjny.....	9
III.2.1 Liczba zatrudnionych.....	9
III.2.2 Struktura zatrudnienia	10
III.2.3 Zakres realizowanych działań.....	10
III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania	12
III.7 Analiza SWOT systemu funduszy	17
IV. Strategia działania WFOŚiGW w Lublinie na lata 2025-2028	17
IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania.....	17
IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny.....	18
IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne).....	18
IV.4 Cele operacyjne Strategii działania	23
IV.3.1 Perspektywa Interesariusze	23
IV.3.2 Perspektywa Finanse	24
IV.3.3 Perspektywa Procesy wewnętrzne	24
IV.4.4 Perspektywa Rozwój	25
V. System wdrażania Strategii działania	25
V.1 Struktura wdrażania.....	25
V.2 System monitoringu.....	26
V.3 Plan komunikacji	26
VI. Analiza Ryzyk	26
VII. Spis wykresów i tabel	29

I. Streszczenie

II. Uwarunkowania

II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii

Podstawa prawna

Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie (dalej: „WFOŚiGW w Lublinie” lub „Fundusz”) opiera się o przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.), jak również rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1991) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie trybu działania organów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1861 ze zm.).

Opracowanie Strategii Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na lata 2025-2028 (dalej „Strategia działania”) wynika bezpośrednio z przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska (dalej: „POŚ”). Ustawa ta zobowiązuje zarządy wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej do opracowywania projektów strategii działania wojewódzkich funduszy (art. 400k ust. 3 pkt 1 POŚ), natomiast rady nadzorcze do uchwalenia „raz na cztery lata, strategii działania wojewódzkich funduszy, wynikających ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tymi strategiami” (art. 400h ust. 4 pkt 1 POŚ).

Powiązanie ze Wspólną Strategią działania

Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028 (dalej: „Wspólna Strategia”) jest podstawą do tworzenia Strategii działania Funduszu na lata 2025-2028 i wyznacza główne obszary działalności zarówno Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: „NFOŚiGW”), jak i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: „Fundusze”) oraz ma za zadanie przede wszystkim:

1. stworzenie wspólnych podstaw do opracowania Strategii działania WFOŚiGW w Lublinie,
2. określenie obszarów współpracy NFOŚiGW i WFOŚiGW w Lublinie,
3. zbudowanie spójnego systemu poprzez uregulowanie obszarów współpracy wykraczających poza Strategię działania WFOŚiGW w Lublinie.

We Wspólnej Strategii zdefiniowano Wizję, Misję oraz Cel strategiczny, które stanowią kierunek dla opracowania wspólnych głównych priorytetów środowiskowych oraz celów operacyjnych.

Wizja

Nowoczesny, elastyczny, kompetentny, sprawny i efektywny system wspierania działań na rzecz środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska

Misja

Skutecznie i efektywnie wsparcie działań na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami

Cel strategiczny

Zmniejszenie wpływu działalności człowieka na klimat, poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku

Wspólna Strategia wyznacza główne priorytety środowiskowe dziedzinowe i horyzontalne oraz cele operacyjne:

Priorytety środowiskowe dziedzinowe:

- Transformacja energetyczna;
- Poprawa jakości powietrza;
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna;
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Priorytety środowiskowe horyzontalne:

- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów;
- Edukacja ekologiczna;
- Innowacyjność;
- Adaptacja do zmian klimatu.

Cele operacyjne planują hierarchiczną strukturę zadań i działań i pogrupowano je na cztery perspektywy:

- Interesariuszy;
- Finansów;
- Procesów wewnętrznych;
- Rozwoju.

Każda z perspektyw ma określone zadania do realizacji. W ramach tych zadań wyznaczono działania, które będą realizowane przez utworzone wspólnie grupy robocze. Wykonanie tych działań będzie monitorowane przez Komitet Monitorujący składający się z przedstawicieli Zarządów Funduszy.

Tabela nr 1. Zestawienie perspektyw strategicznych wraz z zadaniami do realizacji w okresie 2025-2028

L.p.	Perspektywa	Zadanie
1	Interesariusze	Współpraca przy doskonaleniu relacji z beneficjentami
2		Współpraca w zakresie wypełniania niektórych obowiązków sprawozdawczych
3	Finanse	Ustalenie zasad współpracy przy programowaniu obszarów i kierunków wsparcia
4		Współpraca w zakresie zapewnienia płynności finansowej systemowi funduszy
5	Procesy wewnętrzne	Ustalenie linii demarkacyjnych
6		Ujednoczenie rejestrowanych danych o przedsięwzięciach
7		Poprawa komunikacji i wymiany informacji
8		Budowanie pozytywnego wizerunku systemu funduszy
9	Rozwój	Rozwój w kierunku budowy centrów kompetencyjnych
10		Wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych

II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, jako samodzielna instytucja finansowa, posiadająca osobowość prawną, działa od dnia 1 lipca 1993 r. Od dnia 1 stycznia 2010 r. Fundusz jest samorządową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.). WFOŚiGW w Lublinie działa na podstawie POŚ. Od początku swojej działalności obsługuje środki pochodzące z kar i opłat środowiskowych. Jest finansowym realizatorem polityki ekologicznej państwa i polityk województwa lubelskiego w obszarze ochrony środowiska zapisanych w regionalnych strategiach i programach.

Strategia działania identyfikuje najbardziej istotne dla Funduszu cele działalności, regulując i wskazując obszary niezbędnej współpracy dla zachowania spójności i ukierunkowania działania całego systemu Funduszy. Dokument określa najważniejsze cele i kierunki działania, natomiast szczegółowe zadania WFOŚiGW w Lublinie będą zawierały opracowywane corocznie listy przedsięwzięć priorytetowych oraz plany działalności. Zasady udzielania pomocy finansowej, kryteria wyboru przedsięwzięć oraz opracowywane plany będą dostosowane do obowiązującego prawodawstwa i polityki ekologicznej województwa lubelskiego.

II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na lata 2025-2028 w swoich założeniach uwzględnia cele i kierunki rozwoju wskazane w dokumentach strategicznych i zachowuje spójność z:

Krajowymi dokumentami strategicznymi:

- Polityką Ekologiczną Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Polityką energetyczną Polski do 2040 r.;
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030;
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030;
- Projektem aktualizacji Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030;
- Aktualizacją Krajowego Programu Ograniczenia Zanieczyszczeń Powietrza;
- Aktualizacją Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.);
- Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Krajowym planem gospodarki odpadami 2028.

Dokumentami strategicznymi o charakterze regionalnym:

- Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku;
- Programem ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030;
- Projektem Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028;
- Projektem Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2023-2032;
- Programem ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu;
- Programem ochrony powietrza dla strefy Aglomeracja Lubelska ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowo benzo(a)pirenu.

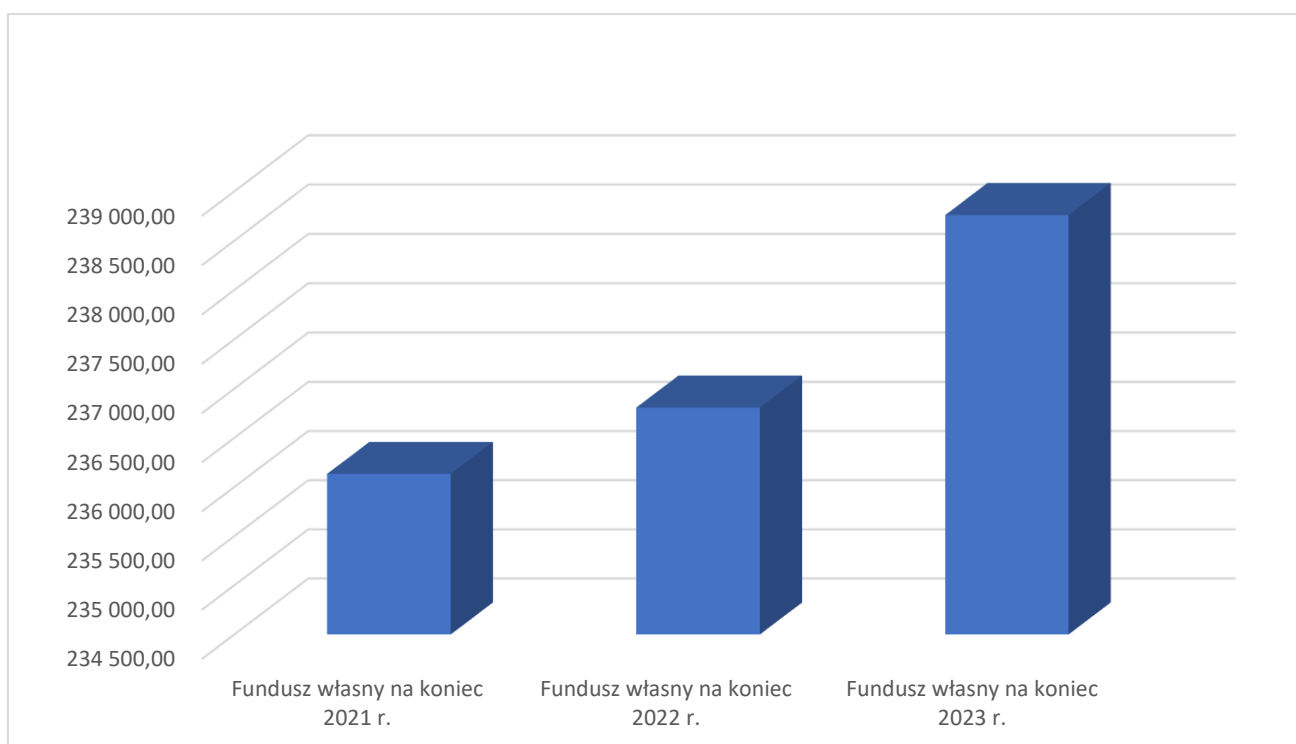
III. Diagnoza strategiczna

III.1 Potencjał finansowy

III.1.1 Stan Funduszu

Przez potencjał finansowy Funduszu rozumie się łączny stan i strukturę aktywów netto posiadanych przez Fundusz. Według stanu na koniec 2023 roku, aktywa netto wyniosły 238 760 tys. zł i w stosunku do 2021 roku wzrosły one o 2 627 tys. zł. Potencjał finansowy wynika z rozwoju gospodarczego regionu, problemów środowiskowych i gospodarowania środkami. Wielkość środków finansowych jaka może być przeznaczona na cele ustawowe Funduszu uzależniona jest od stanu funduszu własnego. Poniżej przedstawiono zmianę stanu Funduszu w latach 2021-2023.

Wykres nr 1. Stan funduszu (aktywa netto) w latach 2021-2023 (w tys. zł)

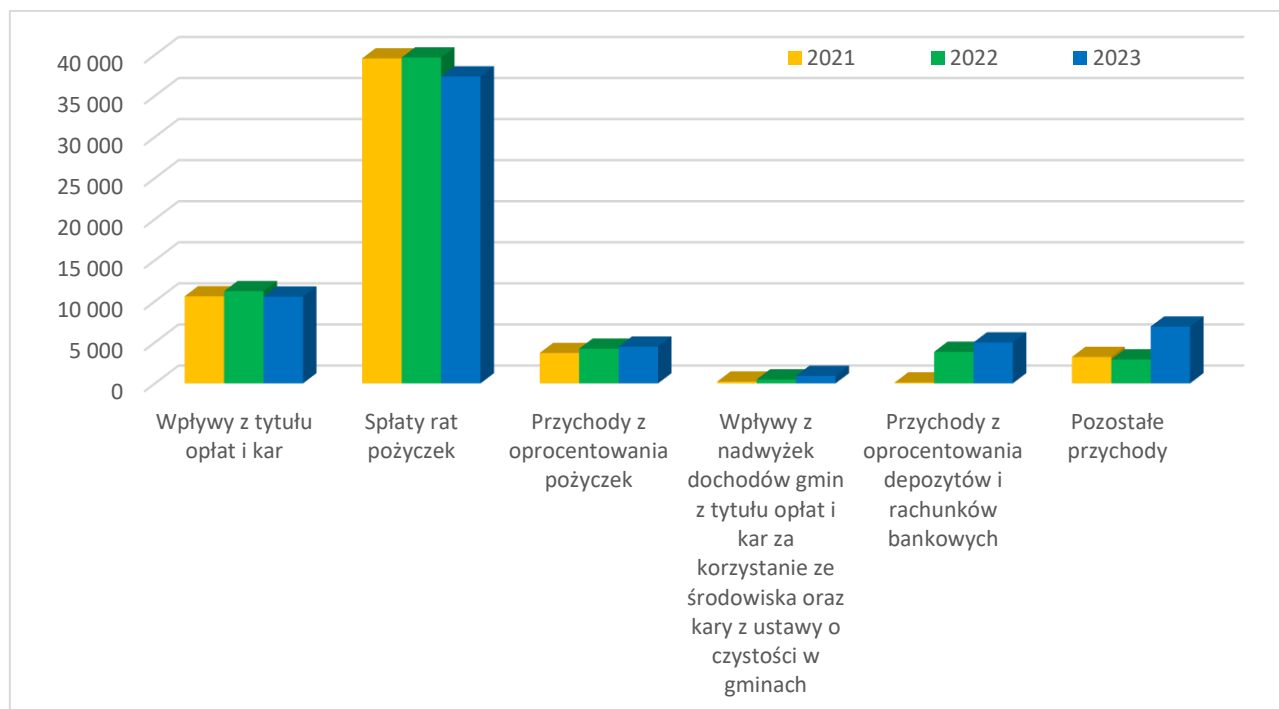

III.1.2 Przychody

Do źródeł wpływów środków finansowych należą: zwroty rat pożyczek, wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i kar administracyjnych, wpływy z tytułu odsetek od pożyczek i oprocentowania środków pieniężnych na rachunkach bankowych. Wpływy ogółem w latach 2021-2023 wyniosły 184 936 tys. zł, z czego z tytułu zwrotu rat pożyczek stanowią 63,05%, z tytułu opłat i kar, wpływów z nadwyżek dochodów gminnych 18,38%, z tytułu oprocentowania pożyczek 6,70%, z tytułu odsetek od lokat 4,82% oraz pozostałe wpływy 7,05%.

Strukturę i wielkość tych wpływów przedstawia poniższy wykres.

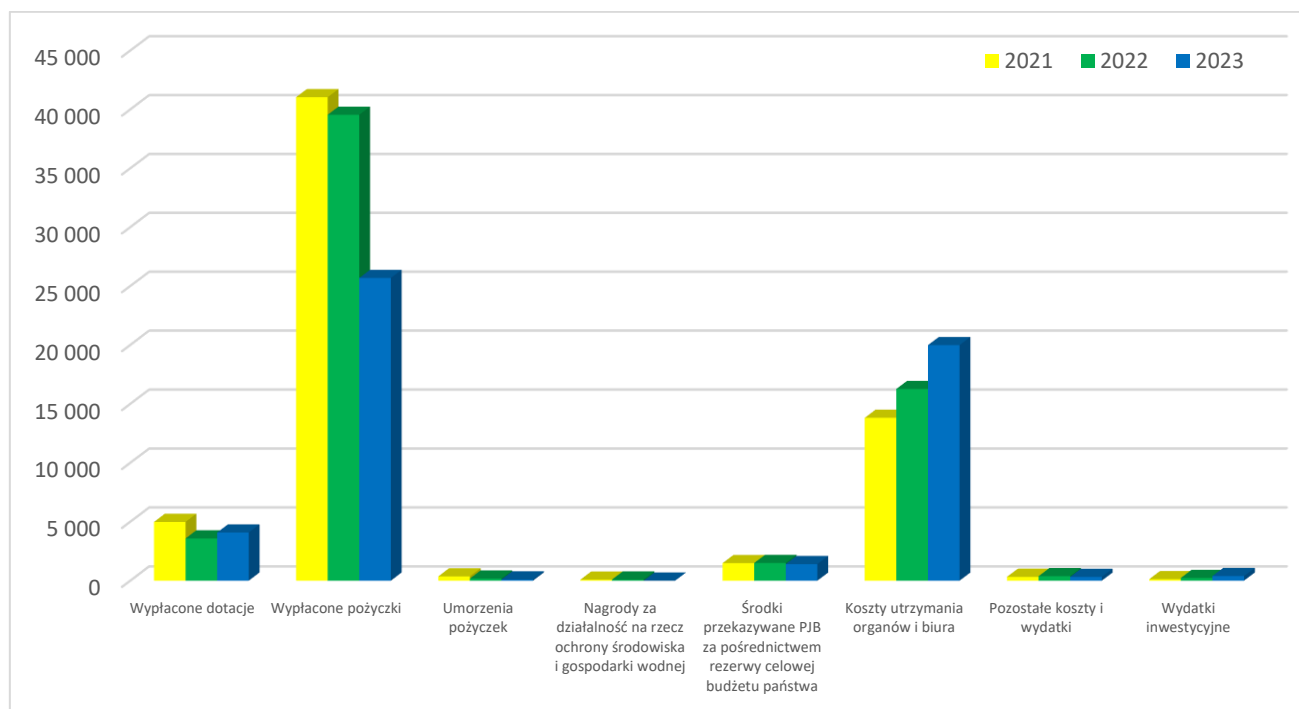
Wykres nr 2. Wpływy środków finansowych w latach 2021-2023 (w tys. zł)

III.1.3 Koszty

W strukturze rozchodów Funduszu największy udział w latach 2021-2023 r., stanowiły wypłaty pożyczek. Ich udział ogółem wyniósł 60,39%. Koszty funkcjonowania WFOŚiGW w Lublinie to 28,45%. Wypłacone dotacje i udzielone umorzenia wyniosły 7,55%. Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa stanowią 2,50%. Nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej wyniosły 0,10%. Pozostałe koszty i wydatki w strukturze wyniosły 0,58%, natomiast wydatki inwestycyjne 0,43% rozchodów. Strukturę i wielkość tych kosztów przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 3. Wypłaty środków finansowych w latach 2021-2023 (w tys. zł)

III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska

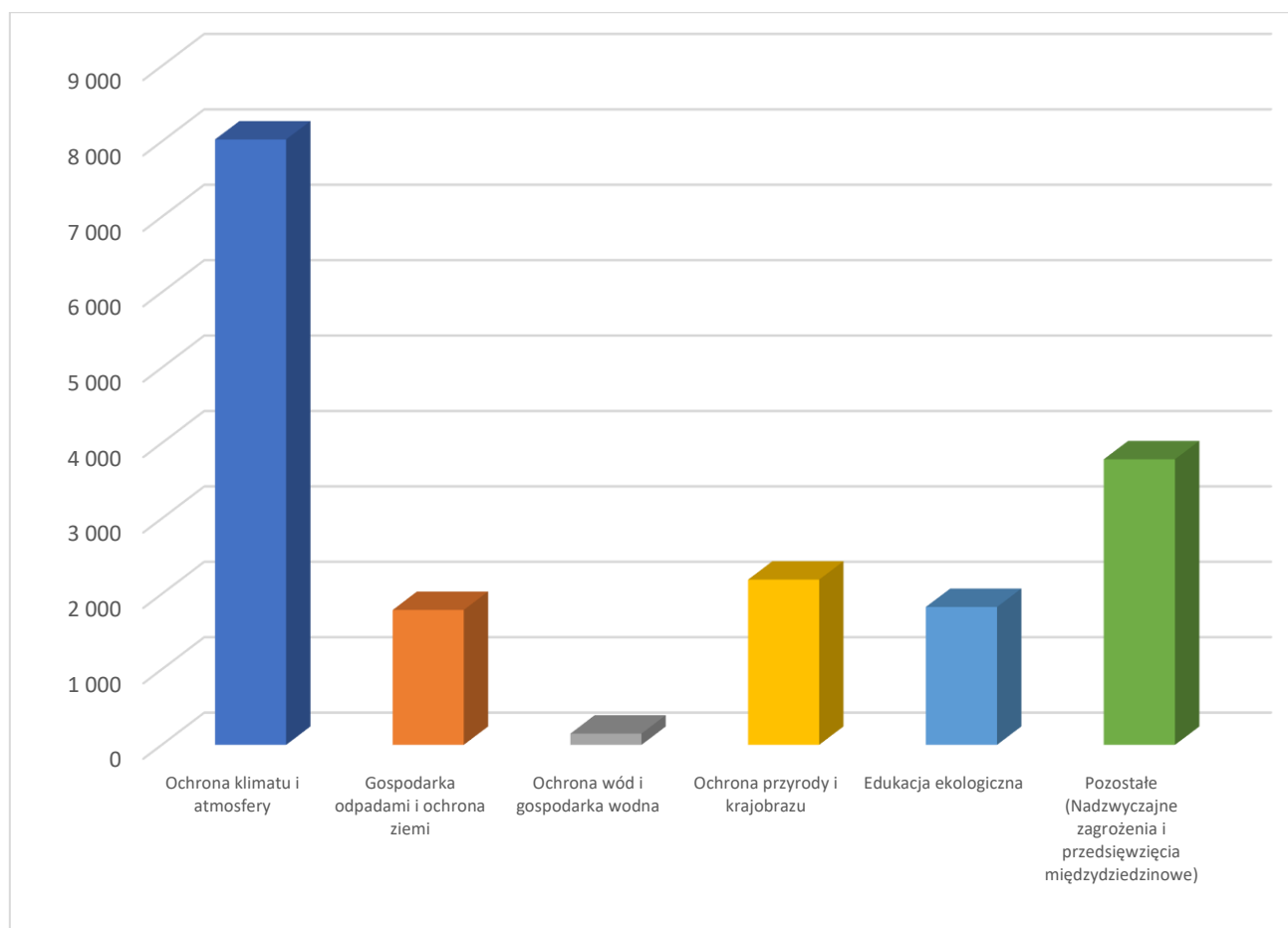
Realizacja wydatków ustawowych Funduszu dokonywana jest głównie w formie pożyczkowej i dotacyjnej.

Wydatki dotacyjne w latach 2021-2023 w wysokości 17 771 tys. zł przeznaczone zostały na ochronę wód i gospodarkę wodną w 0,84%, na gospodarkę odpadami i ochronę powierzchni ziemi w 10,07%, na ochronę atmosfery w 45,17%, na ochronę przyrody i krajobrazu w 12,33%, na edukację ekologiczną w 10,28% oraz pozostałe dziedziny (w tym monitoring środowiska i przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska) w 21,31%.

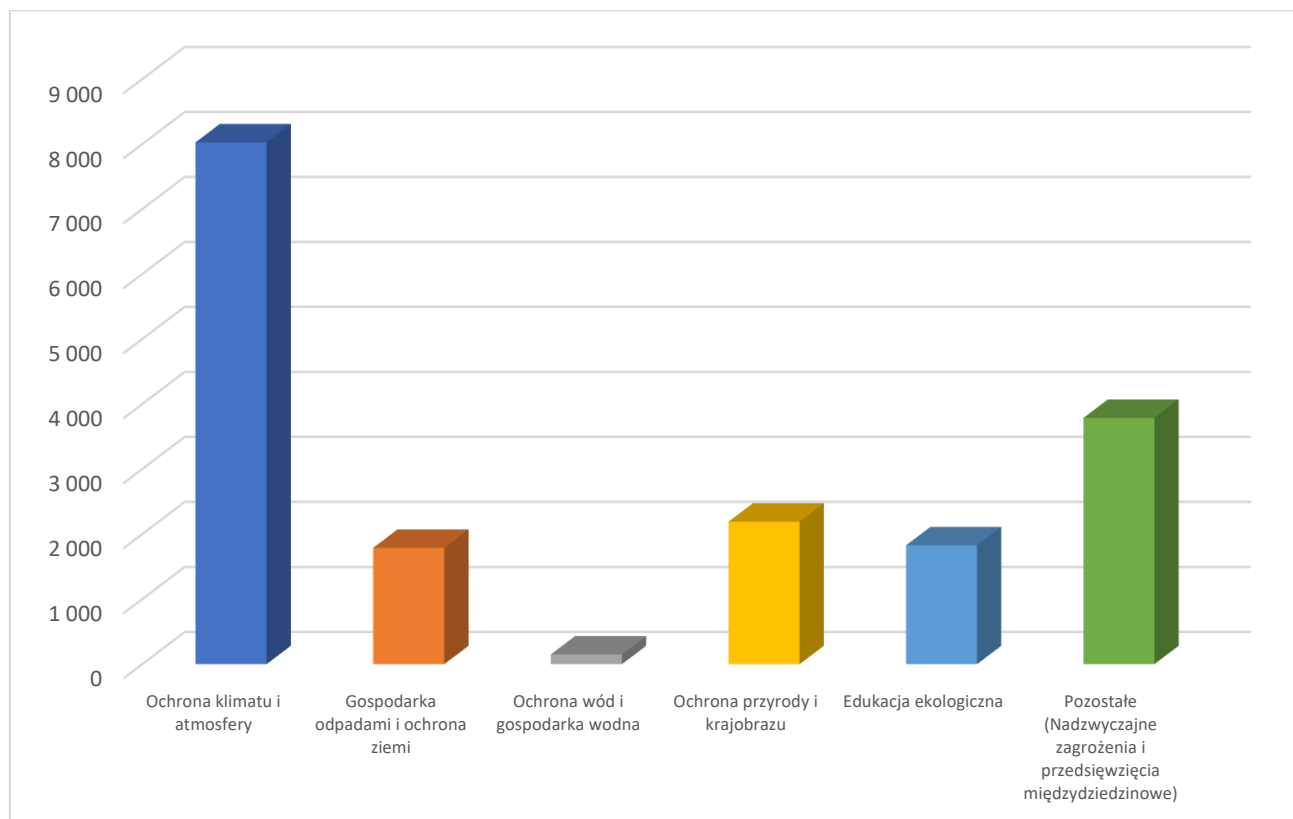
W latach 2021-2023 głównym priorytetem dla WFOŚiGW w Lublinie była ochrona klimatu i atmosfery, na który wydatkowano kwotę 8 028 tys. zł, głównie na realizację Programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, w formie pomocy bezzwrotnej.

Poniżej przedstawiono zestawienie finansowania ochrony środowiska w latach 2021-2023 z środków własnych WFOŚiGW w podziale na kierunki finansowania i formy finansowania.

Wykres nr 4. Wydatki dotacyjne w podziale na dziedziny w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Wykres nr 5. Wydatki pożyczkowe w podziale na dziedziny w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Z ogólnej kwoty wypłaconych pożyczek w latach 2021-2023 w wysokości 106 266 tys. zł. wydatkowano: na ochronę atmosfery i klimatu 53,86%, na ochronę wód i gospodarkę wodną stanowią 33,74%, na gospodarkę odpadami i ochronę powierzchni ziemi 5,57%, na pozostałe dziedziny 6,70% oraz na ochronę przyrody i krajobrazu 0,13%. Wszystkie sfinansowane projekty były odpowiedzią na potrzeby środowiskowe zgłaszane przez beneficjentów oraz formułowane w wojewódzkich programach, planach i innych dokumentach strategicznych dotyczących ochrony środowiska. Większość obszarów finansowania nie straciła na swej aktualności i wymaga dalszego systematycznego wspierania finansowego ze środków WFOŚiGW w Lublinie.

III.2 Potencjał organizacyjny

III.2.1 Liczba zatrudnionych

WFOŚiGW w Lublinie, oprócz realizacji ustawowych zadań, od wielu lat współpracuje z NFOŚiGW przy realizacji wspólnych programów priorytetowych. W latach 2021-2023 Fundusz kontynuował wdrażanie wieloletnich programów takich jak:

- Program priorytetowy „Czyste Powietrze”;
- Program priorytetowy „Moja Woda”;
- Program priorytetowy „Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych” – Część 1) i Część 2);
- Program priorytetowy "Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych”;
- Program priorytetowy „SYSTEM - Wspieranie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION”;

oraz rozpoczął wdrażanie nowych programów priorytetowych takich jak:

- Program priorytetowy „Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”;
- Program priorytetowy „Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej” – Część 1) i Część 2);
- Program priorytetowy „Ciepłe Mieszkanie”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 2) Przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych”;
- Program priorytetowy „Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona ziemi Usuwanie wyrobów zawierających kreozot – pilotaż”.

Programy wskazane powyżej są w głównej mierze skierowane do osób fizycznych, stąd stanowią duże wyzwanie dla efektywności działania Funduszu. W latach 2021-2022 w Funduszu zatrudnionych było 85 osób, w 2023 roku liczba zatrudnionych zwiększyła się do 89 osób.

III.2.2 Struktura zatrudnienia

Zadaniem WFOŚiGW w Lublinie jest zapewnienie odpowiedniego potencjału organizacyjnego, w tym potencjału kadrowego, który utrzyma sprawność w obsłudze stale zwiększającej się ilości weryfikowanych wniosków o dofinansowanie, zawieranych umów oraz wydatkowanych środków.

W latach 2021-2023 zdecydowana większość zatrudnionych pracowników zajmowała się przede wszystkim weryfikacją wniosków o dofinansowanie, zawieraniem i aneksowaniem umów o dofinansowanie oraz rozliczaniem wniosków o płatność. Około 1/4 kadry realizuje wypłaty środków dla beneficjentów, prowadzi sprawy związane z ekonomiczno-księgową obsługą Funduszu oraz odpowiada za kontrolę zadań realizowanych z udziałem środków Funduszu oraz NFOŚiGW. Do pozostałych pracowników WFOŚiGW w Lublinie należy zapewnienie sprawnej i zgodnej z przepisami prawa organizacji pracy i funkcjonowania Biura Funduszu.

III.2.3 Zakres realizowanych działań

Działalność Funduszu w okresie obowiązywania Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na lata 2021-2024 r. koncentrowała się przede wszystkim na wdrażaniu programów priorytetowych NFOŚiGW, ze szczególną koncentracją na realizacji Programu priorytetowego „Czyste Powietrze”. Aż **83%** zawartych umów oraz **71%** zrealizowanych wypłat to wartości dotyczące Programu priorytetowego „Czyste Powietrze”. W tym okresie nastąpiły istotne zmiany Programu, m.in. wprowadzenie finansowania inwestycji w formie zaliczek w ramach tzw. prefinansowania, podniesienie maksymalnych kwot dotacji oraz uzyskanie zewnętrznych środków na finansowanie Programu w ramach Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS). Wprowadzone zmiany zaowocowały kilkukrotnie większą ilością przyjętych wniosków o dofinansowanie, a w konsekwencji kilkukrotnie większą kontraktację środków.

W związku z wybuchem wojny na terytorium Ukrainy działania WFOŚiGW w Lublinie zostały również skoncentrowane na finansowaniu przedsięwzięć związanych z zapobieganiem zagrożeniom środowiska oraz likwidacją skutków zagrożeń środowiska na terenie gmin, na których zlokalizowane były punkty recepcyjne lub przejścia graniczne z Ukrainą. Ponadto realizowane były działania edukacyjne finansowane ze środków NFOŚiGW skierowane głównie do dzieci szkół podstawowych i ponadpodstawowych, działania związane z doposażeniem służb ratowniczych w niezbędny sprzęt wykorzystywany w akcjach ratowniczo-gaśniczych, działania związane z dywersyfikacją źródeł energii cieplnej i elektrycznej, poprawą efektywności energetycznej, przedsięwzięcia dotyczące magazynowania i wykorzystywania wód opadowych na obszarach gospodarstw domowych oraz zadania związane z odbiorem i utylizacją odpadów niebezpiecznych.

W latach 2021-2023 Fundusz realizował wdrażanie piętnastu programów priorytetowych, oraz realizował płatności w ramach trzynastu programów priorytetowych w tym:

- Program priorytetowy „Czyste Powietrze”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych” – Część 1);
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych” – Część 2);
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK”;
- Program priorytetowy „Moja Woda”;
- Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej – Część 1);
- Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej – Część 2) Fundusz Ekologii;
- Program priorytetowy „Ciepłe Mieszkanie”;
- Program priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”;
- Program priorytetowy „SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION”;
- Program priorytetowy „Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”;
- Program priorytetowy „Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”.

Płatności w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 2) Przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych” oraz Programu priorytetowego „Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona ziemi Usuwanie wyrobów zawierających kreozot – pilotaż” zostały zaplanowane na kolejne lata.

W okresie 2021-2023 wartość zawartych umów w ramach programów priorytetowych współfinansowanych ze środków NFOŚiGW, najczęściej z udziałem środków WFOŚiGW w Lublinie, stanowiła ponad **90%** wszystkich zawartych umów. Wartość środków wypłaconych beneficjentom programów priorytetowych stanowiła ok. **86%** wszystkich dokonanych wypłat.

Poza realizacją programów priorytetowych współfinansowanych ze środków NFOŚiGW, największa wartość środków WFOŚiGW w Lublinie została zaangażowana we wdrażanie niskoprocentowanych pożyczek. Wartość zawartych umów pożyczkowych stanowiła ok. **8%** wartości wszystkich zawartych umów, a wartość wypłaconych pożyczek ok. **13%** wszystkich wypłaconych środków finansowych. Pożyczki były udzielane najczęściej jednostkom samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwom gospodarki komunalnej oraz przedsiębiorstwom prywatnym. Pożyczki były udzielane najczęściej w obszarze ochrony powietrza, w tym na budowę instalacji OZE, a kolejno w obszarze ochrony wód i gospodarki wodnej.

Wsparcie finansowe udzielane było również w formie dotacji ze środków WFOŚiGW w Lublinie, na które została przeznaczona relatywnie najniższa wartość środków stanowiąca ok **1%** zawartych umów i wypłaconych środków. Dotacyjnie wspierane były zadania państwowych jednostek budżetowych oraz podmiotów non-profit związane z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz przedsięwzięcia komplementarne i wspierające realizację Programu priorytetowego „Czyste Powietrze”.

W 2024 r. Fundusz kontynuuje wdrażanie programów priorytetowych z wyraźną tendencją wzrostową liczby składanych wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność w ramach Programu priorytetowego „Czyste Powietrze”. Wartość wniosków złożonych w okresie styczeń-sierpień 2024 r. stanowi 34% (1/3) wartości wszystkich złożonych wniosków przez 6 lat wdrażania Programu, tj. od września 2018 r.

W 2023 r. WFOŚiGW w Lublinie złożył deklarację przystąpienia do „Projektu Doradztwa Energetycznego w FENIKS 2021–2027”, a od 2024 r. doradcy energetyczni realizują zadania w ramach projektu na terenie województwa

lubelskiego. Jest to nowe zadanie realizowane przez Fundusz, ponieważ w latach 2014-2020 projekt doradztwa energetycznego realizowany był przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania

III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat

Zestawienie podpisanych umów i wielkość dokonanych wypłat w okresie obowiązywania Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na lata 2021-2024 zostały wykazane za pełne lata 2021-2023. Dane za rok 2024 zostaną sprawozdane po zakończeniu roku.

Tabela nr 2. Podpisane umowy i zrealizowane wypłaty w latach 2021-2023

Nazwa Programu	Nazwa wskaźnika	lata			RAZEM
		2021	2022	2023	2021-2023
Program priorytetowy „Czyste Powietrze”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	122 869	197 834	710 551	1 031 254
	Ilość zawartych umów	7 659	7 969	11 490	27 118
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	94 267	129 699	336 597	560 563
Pożyczki ze środków WFOŚiGW	Wartość zawartych umów (tys. zł)	26 117	50 025	24 993	101 135
	Ilość zawartych umów	42	70	32	144
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	40 735	39 385	25 679	105 799
Program priorytetowy pn. „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych” – Część 1)	Wartość zawartych umów (tys. zł)	5 374	2 317	19 478	27 169
	Ilość zawartych umów	20	13	62	95
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	5 374	2 317	19 478	27 169
Program priorytetowy pn. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	7 286	7 463	7 366	22 115
	Ilość zawartych umów	2 164	1 814	1 452	5 430
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	7 286	7 463	7 366	22 115
Ogólnopolski programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK	Wartość zawartych umów (tys. zł)	12 480	0	0	12 480
	Ilość zawartych umów	2	0	0	2
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	11 411	6 480	0	17 891
Program priorytetowy pn. „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych” – Część 2)	Wartość zawartych umów (tys. zł)	1 416	3 899	3 984	9 299
	Ilość zawartych umów	84	213	272	569
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	1 416	3 899	3 984	9 299
Program priorytetowy „Moja Woda”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	7 891	187	955	9 033
	Ilość zawartych umów	1 632	38	162	1 832
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	2 662	4 685	0	7 347
Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej – Część 1)	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	0	6 772	6 772
	Ilość zawartych umów	0	0	91	91
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	0	5 065	5 065
Dotacje ze środków WFOŚiGW	Wartość zawartych umów (tys. zł)	2 164	2 222	2 248	6 634
	Ilość zawartych umów	109	98	65	272
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	2 346	2 075	2 094	6 515
Dotacje ze środków WFOŚiGW dla PJB	Wartość zawartych umów (tys. zł)	1 642	1 500	1 444	4 587
	Ilość zawartych umów	11	9	9	29
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	1 489	1 500	1 404	4 393
Program priorytetowy „Ciepłe Mieszkanie”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	567	3 743	4 310
	Ilość zawartych umów	0	4	7	11
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	0	417	417
Program priorytetowy pn. „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	1 250	440	1 799	3 489
	Ilość zawartych umów	44	11	20	75
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	1 217	438	1 072	2 727
„SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	379	2 123	2 502
	Ilość zawartych umów	0	7	4	11
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	305	2 116	2 420
Program priorytetowy „Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	1 245	422	1 666
	Ilość zawartych umów	0	103	27	130
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	619	386	1 005
Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej – Część 2) Fundusz Ekologii	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	0	302	302
	Ilość zawartych umów	0	0	38	38
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	0	271	271
Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	0	0	0
	Ilość zawartych umów	0	0	0	0
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	12 566	5 122	33	17 720

Wykres nr 6. Stopień zaangażowania WFOŚiGW w Lublinie w realizację poszczególnych programów wsparcia

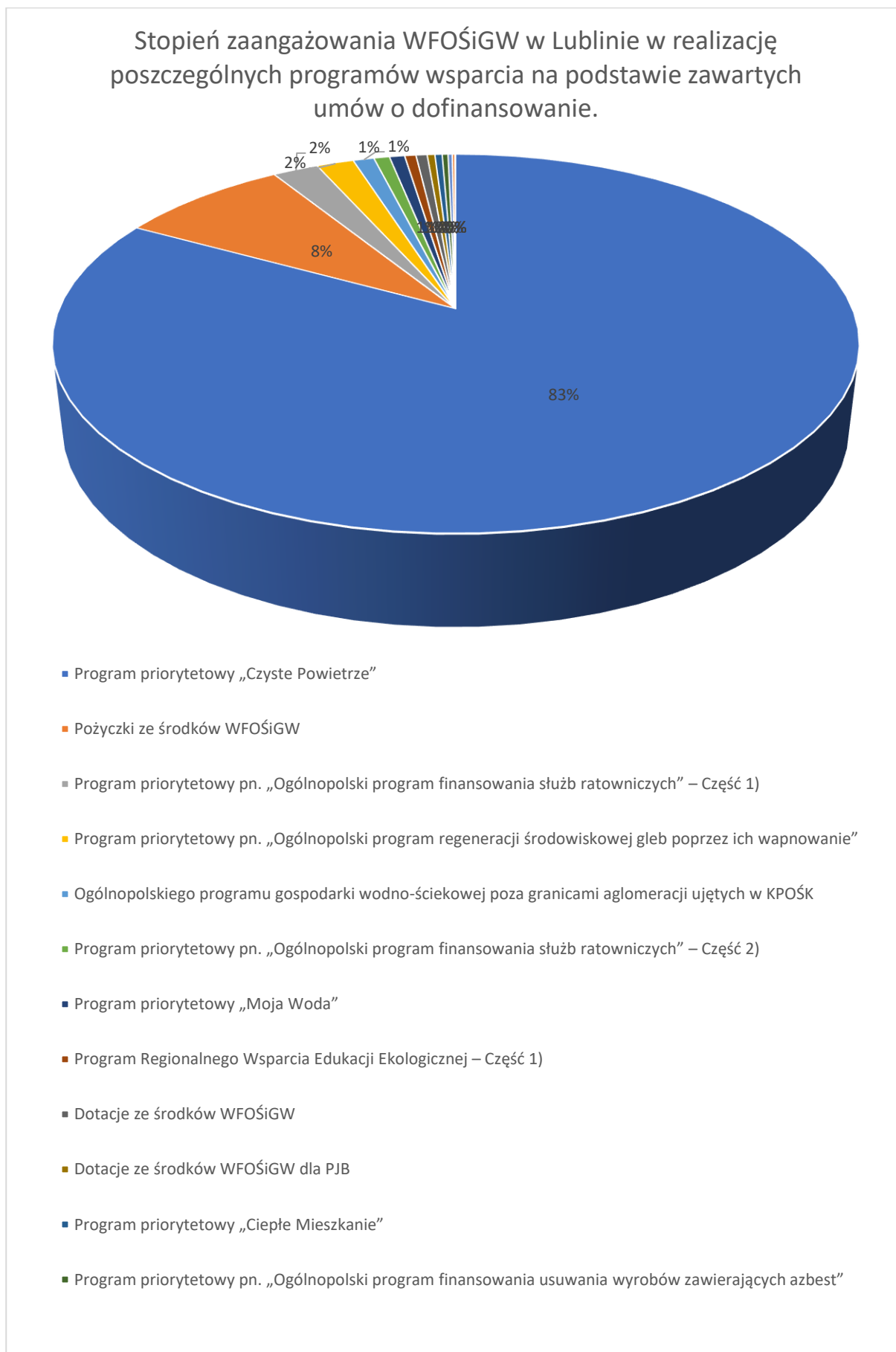

Tabela nr 3. Pożyczki preferencyjne udzielone przez WFOŚiGW w Lublinie w latach 2021-2023 wg dziedzin ochrony środowiska

Nazwa Programu	Dziedzina ochrony środowiska	Nazwa wskaźnika	lata			RAZEM
			2021	2022	2023	2021-2023
Pożyczki ze środków WFOŚiGW	Ochrona powietrza	Wartość zawartych umów (tys. zł)	6 619	26 953	13 647	47 220
		Ilość zawartych umów	17	47	20	84
		Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	18 835	22 216	15 722	56 773
	Ochrona wód i gospodarka wodna	Wartość zawartych umów (tys. zł)	17 492	14 572	8 622	40 686
		Ilość zawartych umów	19	12	6	37
		Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	19 894	9 669	6 294	35 857
	Zapobieganie oraz likwidacja poważnych awarii i ich skutków oraz przeciwdziałanie klęskom żywiołowym.	Wartość zawartych umów (tys. zł)	599	4 035	2 475	7 109
		Ilość zawartych umów	2	7	4	13
		Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	599	3 035	3 475	7 109
	Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	Wartość zawartych umów (tys. zł)	1 266	4 465	188	5 918
		Ilość zawartych umów	2	4	1	7
		Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	1 266	4 465	188	5 918
	Ochrona Przyrody	Wartość zawartych umów (tys. zł)	142	0	60	202
		Ilość zawartych umów	2	0	1	3
		Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	142	0	60	202
	Edukacja Ekologiczna	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	0	0	0
		Ilość zawartych umów	0	0	0	0
		Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	0	0	0
Inne	Wartość zawartych umów (tys. zł)	0	0	0	0	
	Ilość zawartych umów	0	0	0	0	
	Wartość dokonanych wypłat (tys. zł)	0	0	0	0	

Wykres nr 7. Pożyczki preferencyjne udzielone przez WFOŚiGW w Lublinie w latach 2021-2023 wg dziedzin ochrony środowiska

III.3.2 Efekty środowiskowe

Efekty środowiskowe Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na lata 2021-2024 zostały wykazane za pełne lata 2021-2023. Wskaźniki za rok 2024 zostaną sprawozdane po zakończeniu roku.

Tabela nr 4. Efekty środowiskowe osiągnięte w latach 2021-2023

Edukacja ekologiczna	jednostka	ilość
liczba wyemitowanych audycji radiowych	szt.	48
liczba wyemitowanych audycji telewizyjnych lub internetowych	szt.	88
liczba wybudowanych, wyremontowanych, zaadaptowanych, wyposażonych obiektów służących prowadzeniu EE	szt.	1
liczba zrealizowanych kampanii i przedsięwzięć upowszechniających wiedzę z zakresu edukacji ekologicznej	szt.	83
nakład czasopism	szt.	2 700
nakład książek	szt.	5 730
nakład publikacji (ulotki, foldery)	szt.	37 257
liczba sprzętu edukacyjnego	szt.	10 159
liczba uczestników objętych projektami edukacyjnymi (środki własne WFOŚiGW)	os.	121 998
liczba szkoleń, konferencji, seminariów i innych wydarzeń edukacji ekologicznej	os.	396
liczba osób objętych działaniami bezpośredniej edukacji (programy priorytetowe)	os.	2 797 494
liczba osób objętych działaniami pośredniej edukacji (programy priorytetowe)	os.	4 141 564
Ochrona przyrody		
zwalczanie gatunków inwazyjnych - ilość osobników	szt.	7 508
zwalczanie gatunków inwazyjnych	ha.	11,57
liczba gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych, chronionych w wyniku realizowanych przedsięwzięć	szt.	81
powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha	123,21
restytucja lub reintrodukcja rodzimych gatunków	szt.	2 857
liczba zwierząt przebywających w Ośrodku Rehabilitacji - ilość osobników	szt.	1 514
liczba drzew poddanych zabiegom leczniczo - pielęgnacyjnym	szt.	75
ilość leczonych drzew - rewaloryzacja zabytkowych parków i zieleni innych obiektów zabytkowych	szt.	558
reintrodukcja gatunków fauny - ilość osobników	szt.	5 806
ilość nasadzonych roślin - rewaloryzacja zabytkowych parków i zieleni innych obiektów zabytkowych	szt.	807
zachowanie gatunków fauny - ilość osobników	szt.	53 566
nasadzenia drzew, krzewów i innych roślin	szt.	3 257
Ochrona wód i gospodarka wodna		
długość kanalizacji sanitarnej	km	77,23
długość modernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km	1,06
wzrost przepustowości oczyszczalni	tys.m ³ /d	0,26
przepustowość wybudowanych/ modernizowanych oczyszczalni	RLM	8 787
ilość suchej masy osadów ściekowych poddanej przetworzeniu	Mgsm/rok	902,40
długość sieci wodociągowej (bez długości przyłączy)	km	3,99
długość modernizowanej sieci wodociągowej	km	5,86
wzrost wydajności ujęcia wody	tys. m ³ /d	0,56

zmniejszenie zużycia wody	m ³ /rok	155 970,54
pojemność zbiornika retencyjnego wód deszczowych	m ³	11 754,72
powierzchnia obszaru chronionego przed powodzią	ha	95,70
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami		
unieszkodliwienie azbestu	Mg/rok	8 926,06
usuwanie odpadów niebezpiecznych związanych z podejrzeniem zakażenia COVID - 19	Mg/r	4,65
zakup samochodów i urządzeń do transportu odpadów komunalnych	szt.	7
powierzchnia zregenerowanych gleb	tys. ha	39,43
Ochrona powietrza		
ograniczenie emisji CO	Mg/rok	94,46
ograniczenie emisji CO ₂	Mg/rok	125 582,57
ograniczenie emisji NO _x	Mg/rok	9,31
ograniczenie emisji pyłów	Mg/rok	537,66
ograniczenie emisji SO ₂	Mg/rok	30,64
ograniczenie emisji benzo(a)pirenu	Mg/rok	0,42
liczba instalacji fotowoltaicznych	szt.	637
łączna moc ogniw fotowoltaicznych	kW	6 826,12
dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej zainstalowanych ogniw fotowoltaicznych	kW	6 826,12
Liczba pomp ciepła	szt.	22
łączna moc pomp ciepła	kW	894,10
zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	GJ/rok	864 937,87
ograniczenie zużycia energii	GJ/rok	71 813,21
ilość ekologicznych pojazdów	szt.	15

III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska

We wskazanym okresie sprawozdawczym działania poza finansowaniem ochrony środowiska w głównej mierze skupiały się na realizacji zadań z zakresu komunikacji i promocji ochrony środowiska oraz działalności WFOŚiGW w Lublinie. Ich głównym celem było umocnienie pozytywnego wizerunku Funduszu jako rozpoznawalnej, wiarygodnej i efektywnej instytucji działającej na polu ochrony środowiska oraz rozpowszechnianie wiedzy na temat korzyści wdrażanych przez WFOŚiGW instrumentów wsparcia, takich jak: preferencyjne pożyczki i dotacje.

We wskazanym okresie sprawozdawczym realizowane były następujące działania:

- kampanie informacyjne;
- współpraca z mediami;
- organizacja wydarzeń oraz działań edukacyjnych;
- prowadzenie strony internetowej;
- prowadzenie profili w mediach społecznościowych;
- współorganizacja otwartych imprez i wydarzeń;
- współorganizacja konkursów edukacyjnych;
- konferencje i spotkania prasowe;
- warsztaty i szkolenia, w tym online;
- patronaty honorowe;
- inne.

III.7 Analiza SWOT systemu funduszy

Poniżej przedstawiono analizę SWOT opracowaną na podstawie analizy WFOŚiGW w Lublinie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie we współpracy w realizacji wspólnych programów przez NFOŚiGW i WFOŚiGW, - doświadczenie we współpracy z różnymi beneficjentami, m.in. jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, instytucjami publicznymi, - jawne i zobiektywizowane zasady przyznawania dofinansowania, - doświadczona kadra pracowników, z dużą praktyką zawodową. 	<ul style="list-style-type: none"> - niepełne wykorzystanie środków pożyczkowych, m.in. z powodu zmniejszonego zainteresowania potencjalnych pożyczkobiorców, - ograniczone możliwości finansowania dotacyjnego, - niedoskonały proces wymiany informacji i dobrych praktyk z innymi funduszami, - wymagający rozbudowy cyfrowy systemu obsługi beneficjentów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość wprowadzania nowych programów finansowych w zależności od zdiagnozowanych potrzeb dla różnych beneficjentów (jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw, osób fizycznych, organizacji pozarządowych), - realizacja potrzeb uzupełnienia wiedzy w regionie dotyczącej wyzwań związanych z koniecznością transformacji ku niskoemisyjnej, zasobooszczędnej gospodarce wspierającej adaptację do zmian klimatu, - wspieranie działań inwestycyjnych mających na celu osiągnięcie przez Polskę neutralności klimatycznej do 2050. 	<ul style="list-style-type: none"> - postępujące zmiany klimatyczne mogące powodować zwiększone oczekiwanie na dofinansowanie przedsięwzięć związanych z zapobieganiem i likwidacją skutków tych zmian, - możliwość opóźnień w realizacji wskaźników projektów i wynikających z nich korekt finansowych, - zwiększenie kosztów działalności jednostki związanych z wdrażaniem programów, przy jednoczesnym zmniejszeniu przychodów.

IV. Strategia działania WFOŚiGW w Lublinie na lata 2025-2028

IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania

Do opracowania Strategii działania przyjęto metodykę strategicznej karty wyników (balanced scorecard).

Poniżej krótkie podsumowanie zastosowanych kroków i metodyki strategicznej karty wyników w kontekście przygotowania/opracowania Strategii działania:

1. **Określenie celu strategicznego:** Zidentyfikowano cel strategiczny Funduszu, które jest spójny z misją i wizją oraz uwzględnia strategiczne priorytety środowiskowe.
2. **Wybór perspektyw strategicznych:** Określono cztery główne perspektywy, które będą stanowiły grupy działań realizujących cele operacyjne.
3. **Określenie priorytetów środowiskowych:** Wyznaczono priorytety środowiskowe dziedzinowe i horyzontalne stanowiące tło realizacji celów operacyjnych.
4. **Określenie celów operacyjnych:** Ustalono zadania, które pomogą osiągnąć cel strategiczny.
5. **Określenie struktury (planu) wdrażania:** Określono plan i strukturę wdrażania Strategii działania.
6. **Monitorowanie i kontrola:** Postęp realizacji Strategii działania będzie regularnie monitorowany przy użyciu ustalonych wskaźników, w tym celu stosuje się system sprawozdawczości.
7. **Zidentyfikowanie ryzyk:** Określono i opisano ryzyka realizacji Strategii działania.
8. **Utworzenie planu komunikacji:** Opracowano zarys planu komunikacji.

9. **Cykl uczenia się i doskonalenia:** Istotnym elementem metodyki jest ciągłe uczenie się i doskonalenie. Przez analizę wyników i zmian w priorytetach rządowych i unijnych. Strategia działania w razie konieczności będzie poddana aktualizacji.

IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny

Wizja

Nowoczesny, elastyczny, kompetentny, sprawny i efektywny system wspierania działań na rzecz środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska

Misja¹

Skutecznie i efektywnie wsparcie działań na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami

Cel strategiczny

Zmniejszenie wpływu działalności człowieka na klimat, poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami poprzez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku

IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)

WFOŚiGW w Lublinie swoją misję i cel strategiczny będzie realizował poprzez udzielanie wsparcia samorządom, instytucjom publicznym, przedsiębiorstwom, organizacjom społecznym i osobom fizycznym w finansowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Głównym instrumentem wsparcia będą dotacje udzielane w ramach ogólnopolskich programów priorytetowych oraz preferencyjne pożyczki udzielane ze środków własnych Funduszu. Pomoc finansowa udzielana będzie również w formie dotacji ze środków własnych Funduszu, nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jak również w formie przekazywania środków na zadania realizowane przez państwowe jednostki budżetowe za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa.

Merytoryczne ramy działalności WFOŚiGW w Lublinie w latach 2025-2028 będą wyznaczać następujące priorytety środowiskowe dziedzinowe stanowiące jednocześnie cele operacyjne Strategii:

1. Poprawa jakości powietrza;
2. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna;
3. Transformacja energetyczna;
4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

¹ Misja stanowi krótkie podsumowanie działalności funduszy oraz jego wyróżnik spośród innych instytucji działających na rzecz środowiska. Użyte słowo „wspieramy” dotyczy zarówno działalności finansowej, jak i doradczej.

Wspólne dla powyższych priorytetów środowiskowych będą priorytety środowiskowe horyzontalne, stanowiące jednocześnie cele horyzontalne:

1. Edukacja ekologiczna;
2. Innowacyjność;
3. Adaptacja do zmian klimatu;
4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Priorytety środowiskowe dziedzinowe

Szczegółowy opis priorytetów dziedzinowych:

Dla priorytetu **Poprawa jakości powietrza** głównym zadaniem w najbliższym okresie strategicznym jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Cel ten jest komplementarny do celu 3 Transformacja energetyczna ponieważ niezbędnym elementem działań prowadzonych na rzecz ochrony jakości powietrza i klimatu jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmiana nośników energii. Wspólne działania w ramach obydwu priorytetów skutkują mniejszym zapotrzebowaniem na nośniki energii i w konsekwencji w znaczący sposób przyczyniają się do ograniczenia wprowadzanych do atmosfery zanieczyszczeń. Planowane w ramach celu interwencje są zgodne z kierunkami obszaru interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030, cel - Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

Cel koncentruje się na wsparciu przedsięwzięć:

- związanych z wymianą i modernizacją źródeł ciepła i systemów zaopatrzenia w ciepło w budownictwie mieszkaniowym, przemyśle i budynkach użyteczności publicznej;
- służących ograniczaniu energochłonności w przemyśle, w gospodarstwach domowych i sektorze publicznym, w szczególności w budownictwie, w tym wspieranie budownictwa niskoenergetycznego oraz systemów magazynowania energii;
- służących ograniczaniu i unikaniu emisji powierzchniowej;
- służących ograniczaniu i unikaniu emisji liniowej, w szczególności rozwój transportu bezemisyjnego;
- dotyczących zakupu i wyposażenia przyjaznych środowisku pojazdów służących wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska.

W tym celu stosowane będą następujące wskaźniki:

- Liczba budynków o poprawionej efektywności energetycznej (szt.);
- Liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.);
- Ograniczenie emisji pyłu PM10 (Mg/rok);
- Ograniczenie emisji benzo(a)pirenu (Mg/rok);
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO2/rok).

Dla priorytetu **Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, ochrona wód i gospodarka wodna** głównym celem jest minimalizacja zużycia surowców i powstawania odpadów.

Podjęte działania koncentrują się na wdrażaniu gospodarki o obiegu zamkniętym opartej m.in. na hierarchii postępowania z odpadami, tak aby powstające odpady traktowane były jako surowce, które zamiast być wyrzucane i składowane bądź spalane, powinny być zawracane do ponownego użytku, a produkty wykorzystywane możliwie wielokrotnie.

W zakresie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi cel koncentruje się na wsparciu przedsięwzięć:

- zwiększających udział odzysku odpadów, w szczególności recykling i ponowne wykorzystanie odpadów w procesach produkcji, a także przygotowanie odpadów do ponownego użycia, w tym rozwój sieci napraw

zepsutego i wymiany niepotrzebnego sprzętu domowego, np. w ramach punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;

- mających na celu rozwój lub wdrożenie technologii małodopadowych oraz rodzajów działalności związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów;
- służących doskonaleniu systemu gospodarowania odpadami;
- polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów zawierających azbest;
- dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych;
- z zakresu zapobiegania i likwidacji skutków niekontrolowanego rozprzestrzeniania się odpadów stałych i płynnych.

W zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej celem głównym jest poprawa stanu wód pod względem ilościowym i jakościowym oraz ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ograniczenie nadmiernego wykorzystania wód. Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia:

- polegające na budowie, rozbudowie i modernizacji systemów oczyszczania ścieków komunalnych;
- w zakresie systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym: budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody oraz budowa i modernizacja sieci wodociągowej, a także inwestycje mające na celu ograniczenie strat wody w sieci i zmniejszenie jej zużycia oraz zapewnienie dostępu do wody dobrej jakości;
- mające na celu zmniejszenie zużycia wody i emisji ścieków w przemyśle, a także budowa zakładowych oczyszczalni/podczyszczalni ścieków przemysłowych;
- dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych;
- mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych;
- służące ochronie zasobów wodnych poprzez zwiększenie retencji oraz zagospodarowanie zgromadzonej wody;
- mające na celu uporządkowanie gospodarki wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych polegające na budowie/przebudowie/remontach kanalizacji deszczowej;
- służące osiągnięciu celów środowiskowych, przewidziane do realizacji zgodnie z obowiązującymi planami gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy.

Do monitorowania realizacji wyżej wymienionych celów stosowane będą następujące wskaźniki:

- zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi lub innym procesom odzysku (Mg/rok);
- masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych (Mg/rok);
- powierzchnia ziemi poddana rekultywacji/remediacji i zabiegom ochronnym (ha);
- zwiększenie liczby osób korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę (osoba);
- liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (RLM).

Dla priorytetu **Transformacja energetyczna** głównym zadaniem jest poprawa efektywności energetycznej i zwiększanie udziału energii odnawialnej w zużyciu energii końcowej. Realizacja celu jest szczególnie istotna z uwagi na nasilający się w ostatnim czasie kryzys energetyczny i zjawisko ubóstwa energetycznego, zarówno w wymiarze ogólnopolskim jak i wojewódzkim. Planowane w ramach celu interwencje są zgodne z kierunkami obszaru interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030, cel - Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

Cel koncentruje się na wsparciu przedsięwzięć:

- prowadzących do zwiększania udziału energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych, w szczególności ze źródeł rozproszonych;
- zmierzających do zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w miksie energetycznym;

- dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kogeneracji wysokosprawnej, w szczególności z wykorzystaniem biomasy pochodzącej z lokalnych zasobów;
- dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji lokalnych sieci ciepłowniczych;
- ukierunkowanych na rozwój technologii magazynowania energii;
- ukierunkowanych na rozwój technologii niskoemisyjnych związanych z poprawą efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii.

W tym celu stosowane będą następujące wskaźniki:

- Ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych (MWh/rok);
- Zmniejszenie zużycia energii końcowej (MWh/rok);
- Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (MWh/rok);
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (Mg ekwiwalentu emisji CO₂/rok).

Dla priorytetu **Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów** głównym zadaniem realizowanym w tym obszarze jest utrzymanie i przywracanie do właściwego stanu zasobów przyrody, stanowiących dziedzictwo przyrodnicze województwa lubelskiego. Przedmiotem wsparcia jest zapobieganie negatywnym zjawiskom rozwoju cywilizacyjnego poprzez czynną ochronę przyrody i działania zmierzające do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów stanowi zarówno cel dziedziczy, jak i horyzontalny. Planowane w ramach celu interwencje są zgodne z kierunkami obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030.

Cel koncentruje się na wsparciu przedsięwzięć:

- Służących zachowaniu różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt, roślin, grzybów, w szczególności w parkach narodowych i w innych formach obszarowych ochrony przyrody, a także ochrona indywidualnych form ochrony przyrody oraz obiektów przyrody nieożywionej;
- z zakresu czynnej ochrony zagrożonych i chronionych gatunków;
- związanych z rehabilitacją zwierząt dziko żyjących i wsparciem funkcjonowania ośrodków rehabilitacji zwierząt;
- mających na celu zwalczanie gatunków inwazyjnych;
- mających na celu ograniczenie antropopresji na gatunki i siedliska poprzez optymalne ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, w szczególności z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacji i informacji;
- z zakresu monitoringu przyrodniczego;
- z zakresu ochrony i rozwoju ekosystemów obszarów zurbanizowanych, w tym utrzymywanie i rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury;
- z zakresu przyrodniczej rewaloryzacji terenów zielonych, w szczególności parków i ogrodów zabytkowych, pielęgnacji i leczenia drzewostanu.

W tym celu stosowane będą następujące wskaźniki:

- Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (ha);
- Liczba przedsięwzięć, których celem jest ograniczenie niekorzystnego wpływu gatunków inwazyjnych na ekosystemy (szt.);
- Liczba przedsięwzięć których celem było wykonanie działań ochronnych bądź opracowano programy ochrony gatunków zagrożonych (szt.).

Priorytety środowiskowe horyzontalne

Dla priorytetu horyzontalnego **Edukacja ekologiczna** celem jest kształtowanie świadomych postaw, wartości i zachowań, które promują zrównoważony rozwój oraz troskę o środowisko naturalne. Istotne jest, aby wspierane działania i inicjatywy edukacyjne koncentrowały się na tematyce celów operacyjnych Strategii, stając się istotnym narzędziem ich osiągnięcia.

Cel horyzontalny koncentruje się na wsparciu przedsięwzięć:

- edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, w szczególności dotyczące właściwego postępowania z odpadami i zapobieganiu wytwarzania odpadów, racjonalnego gospodarowania wodą, ochrony powietrza oraz ochrony przyrody;
- dotyczących poprawy infrastruktury służącej edukacji dzieci i młodzieży szkolnej w dziedzinie nauk o przyrodzie i środowisku, w tym wyposażenie pracowni szkolnych, a także tworzenie i rozwój ścieżek dydaktycznych, przyrodniczych i ekologicznych przy placówkach, w których prowadzona jest edukacja ekologiczna;
- promujących postawy prośrodowiskowe i kulturę dbałości o środowisko, w szczególności podkreślające wagę podejmowania decyzji konsumenckich z uwzględnieniem potrzeby ochrony zasobów środowiska i związków między kulturą dbałości o środowisko a stylem zdrowego trybu życia;
- edukacyjnych z zakresu popularyzacji zagadnień dotyczących wykorzystania energii odnawialnej, a także efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej, w tym modelowych rozwiązań technologicznych;
- z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych przez parki narodowe, muzea, ogrody zoologiczne i ogrody botaniczne;
- z zakresu rolnictwa ekologicznego, upowszechniania zasad dobrej praktyki rolniczej i metod oraz celów produkcji rolniczej metodami ekologicznymi.

W tym celu stosowany będzie wskaźnik:

- Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych (osoba).

Dla priorytetu horyzontalnego **Innowacyjność** celem jest rozwijanie innowacyjności w ochronie środowiska. Działalność WFOŚiGW w Lublinie w tym obszarze będzie koncentrowała się przede wszystkim na wspieraniu i popularyzacji innowacyjnych rozwiązań na rzecz ochrony środowiska. W ramach priorytetu nie planuje się zastosowania odrębnych narzędzi finansowania, natomiast innowacyjność będzie stanowiło istotne kryterium wyboru przedsięwzięć do dofinansowania.

Cel horyzontalny koncentruje się w szczególności na innowacjach w następujących obszarach:

- odzysk energii, oczyszczanie wody i redukcja gazów cieplarnianych;
- oszczędność zasobów;
- rozwój gospodarczy;
- ochrona zdrowia poprzez zmniejszenie ryzyka wystąpienia chorób związanych z zanieczyszczeniem środowiska;
- zachowanie bioróżnorodności;
- adaptacja do zmian klimatu.

W tym celu stosowany będzie wskaźnik:

- Liczba projektów zawierających innowacyjne rozwiązania środowiskowe (szt.).

Dla priorytetu horyzontalnego **Adaptacja do zmian klimatu** głównym celem jest zminimalizowanie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz zwiększenie odporności społeczeństw, ekosystemów i gospodarek na te zmiany. Interwencje będą ukierunkowane na zapewnienie zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Zakres zaplanowanych zadań obejmuje monitoring środowiska, przeciwdziałanie klęskom żywiołowym, likwidację ich skutków dla środowiska oraz zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków. Województwo lubelskie jest narażone na katastrofalne skutki zarówno powodzi, jak i suszy hydrologicznych, co wymusza wprowadzenie skutecznych metod i form ochrony. Istotne jest realne wsparcie inicjatyw dotyczących zapobiegania zagrożeniom dla stanu środowiska, w tym katastrofom naturalnym i poważnym awariom, a także likwidacji ich skutków, w szczególności wsparcie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego, doposażenie w sprzęt i środki

techniczne jednostek Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych oraz innych służb realizujących zadania w zakresie ochrony środowiska, w szczególności ochrony przeciwpożarowej w lasach.

Cel horyzontalny koncentruje się na wsparciu przedsięwzięć:

- związanych z ochroną życia i zdrowia ludzkiego;
- dotyczących zwiększenia odporności społeczności na skutki zmian klimatu;
- dotyczących ochrony infrastruktury i zasobów naturalnych;
- związanych z zachowaniem systemów ekologicznych;
- ukierunkowanych na minimalizowanie strat gospodarczych wynikających ze zmian klimatu oraz zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego.

W tym celu stosowane będą następujące wskaźniki:

- Liczba wspartych rozwiązań inwestycyjnych w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury (szt.);
- Zwiększenie liczby osób objętych ochroną przed zagrożeniami (osoba).

IV.4 Cele operacyjne Strategii działania

Fundusz skupia się na realizacji celów operacyjnych zgrupowanych w 4 perspektywy tj.:

1. Interesariusze;
2. Finanse;
3. Procesy wewnętrzne;
4. Rozwój.

W ramach w/w czterech perspektyw określono zadania do wykonania. Wykonanie poszczególnych zadań będzie świadczyło o realizacji przyjętych celów operacyjnych.

IV.3.1 Perspektywa Interesariusze

Perspektywa Interesariusze dotyczy współpracy WFOŚiGW w Lublinie z Wnioskodawcami oraz Beneficjentami udzielanej pomocy. Zaplanowane zadania skupiają się na właściwym usprawnieniu kanałów przepływu informacji pomiędzy instytucją, a interesariuszami oraz zbudowaniu realnej platformy współpracy.

Interesariusze	
Zadanie 1.1 Usprawnienie kanałów przepływu informacji pomiędzy instytucją, a interesariuszami	Zadanie 1.2 Zbudowanie realnej platformy współpracy pomiędzy instytucją, a interesariuszami

Zadanie 1.1 Usprawnienie kanałów przepływu informacji pomiędzy instytucją, a interesariuszami

W ramach zadania zostanie usprawniony system dostępu interesariuszy do:

- informacji o planowanych naborach;
- zagadnień związanych z realizowanymi programami;
- wiedzy, nt. formalności dotyczących procesu aplikowania o wsparcie i rozliczania zadań.

Aktualnie głównymi kanałami informacji o realizowanych programach jest telefon oraz internet. Istotne znaczenie dla realizacji zadania mają działania o charakterze informacyjno-promocyjnym, w tym realizacja Projektu Doradztwa Energetycznego realizowanego przez WFOŚiGW w Lublinie w latach 2023-2029. Zadania w ramach Projektu zostaną skupione na działaniach edukacyjnych na rzecz mieszkańców regionu, budowaniu postaw proekologicznych, świadomości ekologicznej, organizacji konferencji tematycznych dotyczących efektywności energetycznej, OZE, GOZ oraz adaptacji do zmian klimatycznych i prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych np. kampanie informacyjno-promocyjne w skład których mogą wchodzić webinary, artykuły prasowe, audycje radiowe i telewizyjne,

pikniki, itp. Stworzenie odpowiednich kanałów przepływu informacji wpływa bezpośrednio na wzrost świadomości potencjalnych Beneficjentów, a pośrednio na większą ilość poprawnie przygotowanych wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność.

Zadanie 1.2 Zbudowanie realnej platformy współpracy pomiędzy instytucją, a interesariuszami

W ramach zadania zostanie stworzona platforma współpracy pomiędzy WFOŚiGW w Lublinie skierowana do ogółu społeczeństwa w regionie, przedsiębiorców, jednostek samorządu terytorialnego, sektora publicznego, organizacji pozarządowych, spółdzielni mieszkaniowych itp. Dla właściwej współpracy z interesariuszami niezbędne jest poznanie wzajemnych potrzeb oraz wymagań. Poprzez spotkania, szkolenia i konferencje nastąpi wymiana doświadczeń oraz informacji o realizowanych programach wsparcia środowiska i gospodarki wodnej. Zadanie pozwoli na dostosowanie oferty programowej przez Fundusz do faktycznych potrzeb Beneficjentów, a z drugiej strony na lepsze przygotowanie dokumentów aplikacyjnych przez potencjalnych Beneficjentów programów wsparcia.

IV.3.2 Perspektywa Finanse

Proces finanse integruje się w płynności finansowej, optymalnym wyborze obszarów wsparcia przez Fundusz oraz zachowaniu ciągłości działania jednostki.

Finanse	
Zadanie 2.1 Ustalenie zasad wzajemnego finansowania programów wdrażanych wspólnie	Zadanie 2.2 Zapewnienie płynności finansowej Funduszu

Zadanie 2.1 Ustalenie zasad wzajemnego finansowania programów wdrażanych wspólnie

WFOŚiGW w Lublinie i Narodowy Fundusz współpracują nad wdrażaniem niektórych programów. Wzajemne relacje pomiędzy jednostkami uregulowane są w umowach. Zasadnym jest wypracowanie zasad jakimi należy się kierować podczas projektowania i negocjowania umów. Realizacja tego działania powinna spowodować szybsze i bardziej płynne zasady przepływu środków finansowych, rozliczenie zaliczek, kwestie sprawozdawczości, kontroli oraz priorytetową kwestię dla Funduszu wynagrodzenia.

Zadanie 2.2 Zapewnienie płynności finansowej Funduszu

Płynność finansowa Funduszu jest niezbędnym warunkiem realizacji zadań ustawowych. Brak środków finansowych mógłby spowodować, że Fundusz nie będzie mógł realizować swoich podstawowych zadań. Wobec powyższego zapewnienie przychodów i kontrola kosztów jest niezbędna dla stabilności działania systemu ochrony środowiska w regionie.

IV.3.3 Perspektywa Procesy wewnętrzne

Perspektywa Procesy wewnętrzne dotyczy tworzenia i utrwalania właściwych rozwiązań systemowych, które poprawią jakość realizowanych zadań, skrócą czas ich realizacji oraz uproszą procedury związane z rejestracją, oceną, wyborem do dofinansowania, kontrolą i rozliczaniem zadań finansowanych przez WFOŚiGW w Lublinie.

Procesy wewnętrzne	
Zadanie 3.1 Wprowadzenie systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją (EZD)	Zadanie 3.2 Usprawnienie obowiązujących procedur obiegu dokumentów oraz organizacji pracy.

Zadanie 3.1 Wprowadzenie systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją (EZD)

W ramach zadania zostanie wdrożony system EZD, dostosowany do oferty programowej WFOŚiGW w Lublinie oraz zintegrowany z systemem informatycznym wykorzystywanym przez Fundusz. Zadanie usprawni proces obiegu dokumentów wewnętrznych oraz korespondencji zewnętrznej.

Zadanie 3.2 Usprawnienie obowiązujących procedur obiegu dokumentów oraz organizacji pracy

W ramach zadania obowiązujące procedury obiegu dokumentów zostaną dostosowane do elektronicznego systemu zarządzania dokumentacją. Aktualnie rozpoczął się proces dostosowywania struktury organizacyjnej WFOŚiGW w Lublinie do nowej oferty programowej, w szczególności pod kątem sprawozdawczości i monitorowania postępów zadań finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Istotne jest, aby organizacja pracy oraz funkcjonujące procedury były w pełni dostosowane do ilości i charakteru rozpatrywanych spraw.

IV.4.4 Perspektywa Rozwój

Perspektywa Rozwój skupia się na działalności WFOŚiGW w Lublinie jako jednostki uczącej się i cały czas rozwijającej, zdobywającej nowe kompetencje oraz utrzymującej przewagi w obszarach prowadzonej działalności dotyczącej ochrony środowiska. W tej perspektywie istotny jest rozwój WFOŚiGW w Lublinie, poprawa jego funkcjonowania oraz wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych.

Rozwój	
Zadanie 4.1 Budowanie pozytywnego wizerunku WFOŚiGW w Lublinie	Zadanie 4.2 Wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych

Zadanie 4.1 Budowanie pozytywnego wizerunku WFOŚiGW w Lublinie

W zakresie tego zadania rozwijana będzie współpraca z innymi instytucjami w zakresie efektywnej realizacji celów środowiskowych, prezentacji oferty programowej oraz edukacji ekologicznej społeczeństwa. Przewiduje się prowadzenie akcji informacyjno-promocyjnych mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku WFOŚiGW w Lublinie. W ramach zadania prowadzone będą działania mające na celu usprawnienie komunikacji z potencjalnymi wnioskodawcami oraz beneficjentami programów realizowanych przez WFOŚiGW w Lublinie zmierzające do uproszczenia formalności i skrócenia czasu obsługi wniosków.

Zadanie 4.2 Wdrażanie nowych rozwiązań informatycznych

W zakresie tego zadania wdrażane będą rozwiązania cyfrowe w zakresie obsługi klientów. Będą one miały na celu budowanie pozytywnej relacji z interesariuszami. Wdrażanie nowoczesnych usług do systemu informatycznego WFOŚiGW w Lublinie pozwoli na przyspieszenie obsługi oraz uproszczenie procesu aplikowania o środki finansowe. Współpraca z NFOŚiGW oraz innymi funduszami w zakresie wdrażania nowych rozwiązań informatycznych będzie miała na celu określenie potrzeb i możliwości wdrożenia zautomatyzowanej obsługi klienta i sprawozdawczości.

V. System wdrażania Strategii działania

V.1 Struktura wdrażania

Istotnym elementem wdrożenia Strategii działania jest współpraca WFOŚiGW w Lublinie z NFOŚiGW przy realizacji wspólnych celów krajowych i unijnych w obrębie środowiska. W celu efektywnej realizacji swoich zadań WFOŚiGW w Lublinie będzie dążył do optymalizacji zasad współpracy merytorycznej i finansowej z NFOŚiGW oraz komplementarności i synergii działań.

Nad całością wdrożenia Strategii działania będzie czuwał Zarząd WFOŚiGW w Lublinie. Realizację zadań przyjętych w ramach Strategii koordynować będą odpowiedzialni za dany obszar realizacji Dyrektor Biura i Zastępcy Dyrektora oraz kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych.

V.2 System monitoringu

Realizacja poszczególnych działań i zadań określonych w Strategii działania będzie monitorowana przez Zarząd WFOŚiGW w Lublinie na podstawie przedkładanych okresowo informacji i sprawozdań. Monitoring realizacji wyznaczonych zadań prowadzony będzie na bieżąco w oparciu o roczne plany działalności WFOŚiGW w Lublinie. Dyrektor Biura oraz zastępcy Dyrektora przy udziale kierowników poszczególnych komórek organizacyjnych oraz Zespołu Koordynacji i Monitoringu gromadzić będą informacje dotyczące stanu wdrażania Strategii działania. Stosowne sprawozdania dotyczące działalności WFOŚiGW w Lublinie przygotowywane i przekazywane będą właściwym instytucjom w terminach wynikających z ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o finansach publicznych.

V.3 Plan komunikacji

Głównym celem planu komunikacji jest umocnienie pozytywnego wizerunku WFOŚiGW w Lublinie jako rozpoznawalnej, wiarygodnej i efektywnej instytucji działającej na polu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz adaptacji do zmian klimatu. W efekcie realizacji planu komunikacji umocniona ma być świadomość pozytywnego wkładu WFOŚiGW na wymienionych wyżej polach oraz wiedza na temat korzyści wdrażanych przez WFOŚiGW różnorodnych instrumentów wsparcia, głównie takich jak: preferencyjne pożyczki i dotacje, ale również nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Grupami docelowymi będą w szczególności:

- Media masowe, ze szczególnym uwzględnieniem mediów opiniotwórczych;
- Partnerzy społeczni i partnerzy gospodarczy, w tym beneficjenci funduszy;
- Organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- Odbiorcy wewnętrzni funduszy.

Do przekazywania komunikatów planowane jest wykorzystanie własnych kanałów funduszu oraz korzystanie z zewnętrznych kanałów dopasowanych do grup docelowych i komunikowanych zagadnień.

VI. Analiza Ryzyk

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w sposób bieżący dokonuje analizy ryzyka związanego z każdym elementem jego działalności i na bieżąco monitoruje stan materializacji ryzyka poddając je kontroli okresowej. Zakres działań zaradczych powinien być dostosowany do rzeczywistych pojawiających się w trakcie realizacji Strategii zagrożeń. Dokumenty niższego szczebla, bazujące na Strategii działania, w latach 2025–2028 będą wyznaczały kierunki monitorowania i wdrażania działań zaradczych, w przypadku konieczności ich wprowadzenia.

Każdemu ryzyku przypisane zostało prawdopodobieństwo jego materializacji oraz siła jego oddziaływania na funkcjonowanie Funduszu. Adekwatna reakcja na zidentyfikowane ryzyka ma na celu minimalizowanie wpływu na prawidłowe funkcjonowanie Funduszu lub unikanie ich występowania.

Prawdopodobieństwo		
5	Prawie pewne	Zagrożenie jest bardzo wysokie. Od 81% do 100%, że wystąpi regularnie co miesiąc lub częściej. Oczekuje się, że zdarzenie takie nastąpi, dotyczy wszystkich lub prawie wszystkich spraw.
4	Duże	Zagrożenie jest wysokie. Od 61% do 80%, że wystąpi regularnie, przynajmniej raz w roku. Zaistnienie zdarzenia jest bardzo prawdopodobne, dotyczy większości spraw.
3	Średnie	Zagrożenie jest realne. Od 41% do 60%, że wystąpi w przeciągu 3 lat. Zaistnienie zdarzenia jest średnio możliwe, ale w niektórych przypadkach zdarzenie takie może mieć miejsce.
2	Małe	Zagrożenie jest mało realne. Od 21% do 40%, że wystąpi raz na 5 lat. Istnieje małe prawdopodobieństwo zaistnienia tego zdarzenia, może wystąpić kilka razy w okresie 5 lat, dotyczy nielicznych spraw.
1	Bardzo rzadkie lub prawie niemożliwe	Zagrożenie jest raczej nierealne. Od 1% do 20%, że wystąpi raz na 10 lat. Zdarzenie może zaistnieć jedynie w wyjątkowych okolicznościach, a najprawdopodobniej w ogólnie nie zaistnieje, nie wystąpiło dotychczas, dotyczy jednostkowych spraw.

Dokonując oceny skutku wystąpienia danego ryzyka należy brać pod uwagę najbardziej prawdopodobne konsekwencje spowodowane zmaterializowaniem się ryzyka, w szczególności w ramach kryteriów: finanse, reputacja i realizacja zadań.

Tabela nr 6. Ocena wpływu ryzyka na funkcjonowanie Funduszu

	Wpływ	Skutek
5	Katastrofalny	Brak realizacji celu/zadania/projektu, bardzo poważne i rozległe konsekwencje prawne, wysokie straty finansowe, naruszenie bezpieczeństwa pracowników, utrata dobrego wizerunku WFOŚiGW w Lublinie, wielokrotne negatywne informacje w mediach ogólnopolskich. Z wystąpieniem zdarzenia objętego ryzykiem wiąże się długotrwały i trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
4	Poważny	Poważny wpływ na realizację celu/zadania/projektu – zagrożenie terminu jego realizacji i osiągnięcia celu, poważne konsekwencje prawne, poważne straty finansowe, zagrożenie bezpieczeństwa pracowników, poważny wpływ na wizerunek WFOŚiGW w Lublinie, jednokrotne negatywne informacje w mediach ogólnopolskich. Z wystąpieniem zdarzenia objętego ryzykiem może wiązać się długotrwały i trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
3	Średni	Średni wpływ na realizację celu/zadania/projektu, zakłócenie w działalności, umiarkowane konsekwencje prawne, średni skutek finansowy, brak wpływu na bezpieczeństwo pracowników, średni wpływ na wizerunek WFOŚiGW w Lublinie, negatywne informacje w mediach lokalnych. Z wystąpieniem zdarzenia objętego ryzykiem może wiązać się trudny proces przywracania stanu poprzedniego.
2	Mały	Mały wpływ na realizację celów, zadań i projektów, krótkotrwałe zakłócenia w działalności, brak skutków prawnych, mały skutek finansowy, brak wpływu na bezpieczeństwo pracowników, niewielki wpływ na wizerunek WFOŚiGW w Lublinie. Skutki zdarzenia objętego ryzykiem można łatwo usunąć.
1	Nieznacznym	Znikomy wpływ na realizację celów, zadań i projektów, krótkotrwałe zakłócenia w działalności, brak skutków prawnych, nieznacznym skutek finansowy, brak wpływu na bezpieczeństwo pracowników, brak wpływu na wizerunek WFOŚiGW w Lublinie, brak negatywnych informacji w mediach.

W tabeli poniżej przedstawiono zidentyfikowane najistotniejsze ryzyka odnoszące się do zadań realizowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Tabela nr 7. Zidentyfikowane najistotniejsze ryzyka oraz planowana reakcja ryzyko

Lp.	Opis ryzyka	Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo materializacji ryzyka	Wpływ ryzyka	Poziom istotności ²	Reakcja na ryzyko
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Brak realizacji celów postawionych przed Funduszem w Planie działalności	Organizacyjne	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> Właściwe planowanie, przygotowanie realnych planów wdrażania programów; Zapewnienie bieżącej kontroli realizacji Planu działalności i monitorowanie wydatków finansowych; Stała współpraca z NFOŚiGW przy realizacji wspólnych programów, terminowe składanie wniosków o płatność; Bieżące monitorowanie zapotrzebowania na środki finansowe w ramach zawartych z NFOŚiGW umów o realizację wspólnych programów; Bieżąca aktualizacja Planu działalności.
2.	Trudność z utrzymaniem / pozyskaniem wykwalifikowanej kadry pracowniczej	HR	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie i utrzymanie konkurencyjnego systemu wynagradzania i motywowania pracowników; Stworzenie środowiska zapewniającego podnoszenie kwalifikacji zawodowych, w tym: bieżące zgłaszanie potrzeb przeszkolenia pracowników, realizacja szkoleń; Zapewnienie konkurencyjnych warunków pracy.
3.	Brak realizacji planu finansowego	Finansowe	2	3	6	<ul style="list-style-type: none"> Bieżąca kontrola realizacji Planu finansowego; Bieżąca aktualizacja Planu finansowego.
4.	Utrata płynności finansowej	Finansowe	1	3	3	<ul style="list-style-type: none"> Bieżący monitoring przychodów i kosztów działalności; Wczesne zgłaszanie potencjalnych zagrożeń; Zapewnienie terminowego przepływu środków w ramach umów zawartych z NFOŚiGW.
5.	Problemy z utrzymaniem ciągłości pracy systemów informatycznych	Strategiczne	3	5	15	<ul style="list-style-type: none"> Bieżąca kontrola systemu informatycznego; Stosowanie procedur opisanych w instrukcji obsługi systemu informatycznego; Zabezpieczenie danych przed niepożądanym dostępem; Kontrola legalności wykorzystywanego oprogramowania; Zapewnienie adekwatnego sprzętu teleinformatycznego.

² Poziom istotności ryzyka stanowi iloczyn prawdopodobieństwa materializacji ryzyka i wpływu ryzyka na funkcjonowanie Funduszu

6.	Problemy związane z kontrolą przedsięwzięć w ramach realizowanych programów	Organizacyjne	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> • Właściwe planowanie, zapewnienie zgodności z wymogami programów, dla których umowy udostępnienia środków przewidują obligatoryjne kontrole realizacji przedsięwzięć; • Terminowe wywiązywanie się z założeń Planu kontroli; • Bieżące zgłaszanie potrzeb kadrowych ; • Zapewnienie właściwego przepływu informacji; ` • Bieżąca aktualizacja Planu kontroli; • Zapewnienie bezstronności i sumienności podczas wykonywania obowiązków służbowych.
7.	Problemy w realizacji zamówień publicznych	Finansowe	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> • Szczegółowa analiza potrzeb Funduszu z uwzględnieniem zasady celowości i oszczędności oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów; • Zapewnienie właściwego przepływu informacji; • Przestrzeganie procedur obowiązujących w Funduszu, jak i zapisów Ustawy Prawo zamówień publicznych; • Bieżące adaptowanie przepisów nadrzędnych.
8.	Utrata poufności danych	Operacyjne	4	4	16	<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenie pracowników w zakresie przetwarzania danych osobowych; • Bieżące adaptowanie przepisów nadrzędnych.
9.	Niesatysfakcjonujący poziom komunikacji i obsługi beneficjentów	PR	1	2	2	<ul style="list-style-type: none"> • Zaplanowana, stała obecność w mediach społecznościowych i środkach masowego przekazu celem promowania oferty programowej Funduszu; • Usprawnianie komunikacji z beneficjentami celem poprawy jakości obsługi zgłaszanych problemów /pytań/ uwag.

VII. Spis wykresów i tabel

Spis wykresów:

Wykres nr 1. Stan funduszu (aktywa netto) w latach 2021-2023 (w tys. zł)	str.6
Wykres nr 2. Wpływy środków finansowych w latach 2021-2023 (w tys. zł)	str. 7
Wykres nr 3. Rozchody środków finansowych w latach 2021-2023 (w tys. zł)	str. 7
Wykres nr 4. Wydatki dotacyjne w podziale na dziedziny w latach 2021-2023 (w tys. zł)	str. 8

Wykres nr 5. Wydatki pożyczkowe w podziale na dziedziny w latach 2021-2023 (w tys. zł)	str. 9
Wykres nr 6. Stopień zaangażowania WFOŚiGW w Lublinie w realizację poszczególnych programów wsparcia	str. 13
Wykres nr 7. Pożyczki preferencyjne udzielone przez WFOŚiGW w Lublinie w latach 2021-2023 wg dziedzin ochrony środowiska	str. 14
Spis tabel:	
Tabela nr 1. Zestawienie perspektyw strategicznych wraz z zadaniami do realizacji w okresie 2025-2028	str. 4
Tabela nr 2. Podpisane umowy i zrealizowane wypłaty w latach 2021-2023	str. 12
Tabela nr 3. Pożyczki preferencyjne udzielone przez WFOŚiGW w Lublinie w latach 2021-2023 wg dziedzin ochrony środowiska	str. 14
Tabela nr 4. Efekty środowiskowe osiągnięte w latach 2021-2023	str. 15
Tabela nr 5. Ocena stopnia prawdopodobieństwa ziszczenia się ryzyka	str. 27
Tabela nr 6. Ocena wpływu ryzyka na funkcjonowanie Funduszu	str. 27
Tabela nr 7. Zidentyfikowane najistotniejsze ryzyka oraz planowana reakcja ryzyko	str. 28